

MIROLJUB

GODINA: IX.

SOMBOR, 2006.

BROJ 4 (36)

Dosljedni 70 godišnjoj tradiciji

HRVATSKO KULTURNO UMJETNIČKO DRUŠTVO

“VLADIMIR NAZOR” SOMBOR

1936-2006

UPRAVNI I IZVRŠNI ODBOR

Željko
Kolar

Petar
Krajniger

Antun
Knežević

Pavle
Matarić
dopredsjednik

Šima
Raič
predsjednik

Marija
Šeremešić
dopredsjednik

Mata
Matarić

Mihajlo
Mračina

Stipan
Pekanović

Janoš
Raduka

Alojzije
Firanj

Matija
Đanić

Josip
Pekanović

Ana
Knežević

Hermina
Malković

Damir
Šeremešić

Sigmund
Fratrić

Zoran
Čota

Vinko
Firanj

Vinko
Žuljević

Ivan
Džinić

Vladislav
Kuntić

Zdenko
Bakić

Vesna
Čvardić

Joso
Firanj

Zdravko
Fedjver

Vinko
Jozić

Zvonimir
Lukač

Šima
Džinić

Antun
Kovač

Čelništvo Društva, koje usmjerava
70 godišnji razvojni put članstva

U nedjelju 30. srpnja obilježen završetak žetvenih radova

Iznimno svečana Dužionica 2006.

I ove je godine, 72. put po redu, dostojanstveno proslavljen jedan od najznačajnijih segmenata za očuvanje hrvatskog narodnog identiteta u našim krajevima

Kao i ranijih godina, tako je i ovoga puta naše Društvo svečano obilježilo Dužionicu posljednje nedjelje u srpnju. Po već ustaljenom običaju sve pripreme tijekom ove jubilarne godišnjice Društva blagovremeno su otpočele, tako da se sve odvijalo sukladno zamislima i usvojenim planovima.

U skladu sa obilježavanjem 70. obljetnice postojanja i djelovanja Društva i ovogodišnja Dužionica imala je iznimno svečani karakter. No, ovdje odmah treba navesti da je prva javno organizirana dužionica u Somboru održana još 1935. godine, te da su njeni pokretači bili kasniji osnivači našega Društva. Znači, približno godinu i pol prije no što su nadležna državna tijela dala svoju suglasnost na sačinjena pravila, potencijalno članstvo je već priredilo ovo vrijedno žetveno slavlje. Iz ovoga slijedi da je ovogodišnja Dužionica 72. po redu, što se planski održava u našoj sredini.

GOSTI PRISTIZALI VEĆ OD JUTRA: Već u jutarnjim satima na dan održavanja ovogodišnje Dužionice u prostore Društva počeli su pristizati članovi, duž-

nosnici i gosti. Od pristiglih gostiju navodimo članove »Šokačke grane« i KUD-a »Željezničar« iz Osijeka, te članove KUU iz Budrovaca i Viškovaca iz Republike Hrvatske, potom HKC »Bunjevačko kolo« iz Subotice, članove iz Bačkog Monoštora, Bačkog Brega, Slankamena, HBKUD »Lemeš« iz Svetozara Miletića i Mađarske građanske kasine iz Sombora.

Sudionici, obučeni u svoje svečane narodne nošnje, pošli su u župnu crkvu Presvetog Trojstva. Na čelu djece bili su mali bandaš i bandašica, a mladeži i starijih službeni predvoditelji Dužionice bandaš i bandašica. Na ulazu u crkvu dočeka ih je i pozdravio župnik preč. Josip Pekanović. Svečana sveta misa zahvalnica, koju je skupa sa župnikom crkve Sv. Križa vlč. dr. Marinkom Stantićem koncelebrirao preč. Pekanović, otpočela je pjesmom »Do nebesa nek se ori«, koju su uz orgulje i zbor prihvatili svi prisutni vjernici, te je bila milina slušati ovako raspjevanu crkvu. Toplim riječima župnik je pozdravio nazočne predstavnike hrvatske diplomacije i Općine Sombor, članove

Društva i sve vjernike. I svoju je propovijed župnik posvetio prigodnom obilježavanju Dužionice, te je tople riječi zahvalnosti uputio Svevišnjem za darove plodnih polja – žetve i novoga kruha. Ukazao je i na tragična zbivanja u suvremenom svijetu – netrpeljivost, sukobe, rat, bijedu, glad... Mladi su na simboličan način prikazali i oltaru prinijeli prigodne plodove zemlje: kruh, grožđe i vino.

POVORKA: Po završetku ovog iznimno svečanog misnog slavlja župnik se svim sudionicima zahvalio, ispratio ih do izlaza i poželio im obilje Božjeg blagoslova.

Na putu ka zgradi Skupštine Općine svečanu je povorku pratio domaći tamburaški

Bandaš i bandašica

Bandaš: Antun Džinić je rođen 1986. godine. Završio je Srednju tehničku školu te stekao zvanje vozača motornih vozila. Živi i radi na obiteljskom gospodarstvu. Baveći se poljodjelstvom uspješno koristi stručna znanja stečena u školi. Veoma je aktivan u folklornoj sekciji gdje nastupa već niz godina.

Bandašica: Ivana Maunić je rođena 1988. godine. Učenica je IV. razreda Srednje medicinske škole. Već punih 10 godina aktivno djeluje u folklornoj sekciji. U župi Presvetog Trojstva redovito čita poslanice.

Bandaša i bandašicu, kao središnje likove žetvenih svečanosti, izabrao je Upravni odbor Društva pri čemu se vodilo računa da oni budu ugledni i aktivni članovi, te da posjeduju i odgovarajuće duhovne kvalitete. Njima ovaj izbor predstavlja čast i ponos.

Mali bandaš je Antonio Gromilović, a mala bandašica Cecilija Pekanović. Oboje su učenici VI. razreda osnovne škole. Aktivisti su folklorne i dramske sekcije.

sastav »Zlatni zvuci«. Kraće zadržavanje na Trgu svetoga Trojstva, te ispred zgrade nekadašnje Županije (sada SO Sombor), mladi su veselo i raspjevano izveli pred nazočnim gledateljima Veliko bunjevačko kolo, te druga bačka i bunjevačka kola.

U svečanoj dvorani Općine sudionike je sačekao i pozdravio predsjednik dr. Jovan Slavković sa suradnicima. Prigodnim riječima predsjedniku se obratila bandašica, informirajući ga o organizaciji ovog slavlja u našoj sredini, te mu, u ime sudionika, darivala posvećen kruh sačinjen od novoga roda. Predsjednik je kruh srdačno primio i poljubio, sudionicima uputio iskrene čestitke za uspješno obavljene žetvene poslove, a Društvu, u povodu obilježavanja 70. godišnjice postojanja i djelovanja poželio nove uspjehe. Nakon ovih prigodnih riječi članovi tamburaškog sastava odsvirali su i otpjevali: »Ja sam rođen tamo na salašu«, »Podvikuje bunjevačka vila« te »Ne dirajte mi ravnice«.

Svečana povorka, uz pratnju tamburaša,

dostojanstveno je prošla Glavnom ulicom, praćena pogledima brojnih sugrađana.

SVEČANI RUČAK: Po dolasku u Dom predsjednik Društva Šima Raič pozdravio je sve prisutne, prvenstveno generalnog konzula RH u Subotici Davora Vidiša, predsjednika Općine dr. Jovana Slavkovića, predsjednika Skupštine Općine Miodraga Sekulića, potpredsjednicu Skupštine Općine Martu Odri Horvath, predsjednika Odbora za međunarodnu suradnju Karla Loga, predsjednika Izvršnog odbora HNV-a Lazu Vojnić Hajduka sa suradnicima, potpredsjednika HNV-a Stipana Šimunova, predstavnike sve tri somborske katoličke crkve: preč. Josipa Pekanovića, oca Anđelka Jožića i vlč. dr. Marinka Stantića, predstavnike i članove prisutnih KUD-ova, ovogodišnjeg bandaša i bandašicu, predstavnike medija, te sve sudionike koji su ovom prigodom došli odjeveni u svoje narodne nošnje.

Na prigodnim riječima predsjednika, a u ime prisutnih, zahvalio se bandaš Antun

Poštovani čitatelji

Svi dobro znamo da je vrijeme Došašća (Adventa) vrijeme radoznog iščekivanja.

Nastojmo da Božićno svjetlo bude naš životni orijentir, da nas njegova toplina grije i potiče da djelima svoje iskrene ljubavi njegovu toplinu darujemo članovima svoje obitelji, članovima zajednice kojoj pripadamo, te svim ljudima dobre volje.

Čestit i radostan Božić, te sretnu i blagoslovljenu Novu 2007. godinu želi Vam Vaš urednik.

Džinić. Riječi zahvale i čestitke za lijepo organiziranu Dužionicu i dostojanstveno držanje svih nazočnih uputio je i župnik preč. Josip Pekanović.

Ovom prigodom glavni i odgovorni urednik »Miroljuba« promovirao je treći ovogodišnji broj našeg lista.

Svečani ručak, uz ugodnu glazbu, opće opuštanje, dobro raspoloženje, smijeh i ples potrajalo je do 17 sati. Pravo veselje, prvenstveno mladih, ponovno je došlo do izražaja u vrijeme bandašicinog kola. Glazbeni sastav pristigao iz Bačkog Monoštora stvorio je ugodnu atmosferu koja je potrajala sve do ranih jutarnjih sati.

Tako je, eto, simbolično putem Dužionice, kod nas obilježen završetak žetvenih radova, te odana zahvalnost Svevišnjem za plodove naših ravnih njiva. Dužionica, kao što znamo čini dio naše nacionalne kulture i predstavlja važan segment za očuvanje narodnog identiteta.

mr. Matija Đanić

Vijenac od novog žita

Prostor pozornice društvenog Doma za ovu je prigodu bio prikladno i estetski skladno postavljen. U sredini je stajao vijenac od novog žita kao i posvećen kruh od novog brašna. Tu su dalje bili snopovi žita, manje bale slame, kao i osnovne stare žetvene alatke. Uz navedeno, na pozornici je stajala i predivna kruna ispletana od žitne slame što su je donijeli i prikazali bandaš i bandašica HBKUD »Lemeš« iz Svetozara Miletića, posvećene na njihovoj dužijanci održanoj 23. srpnja 2006. godine.

Vijenac, kao obilježje Dužionice, spretno su isplele Lidija Džinić i Janja Pekanović. Više od 200 privezaka klasja sa ukrasnim trakicama, što ih je dobivao svaki sudionik svečanosti, djela su vrijednih ruku niza naših žena. Kruh, koji je nošen na posvećenje, mijesila je i pekla bandaševa majka Lidija, a ona je šila i svečanu odjeću našoj simpatičnoj Bandašici.

Prikladno postavljenje i aranžiranje cjelokupne Velike dvorane Doma obavljeno je pod stručnim vodstvom novog tajnika Društva Antuna Kneževića.

Dostojanstveno obilježen blagdan hrvatske nacionalne manjine, rođendan bana Jelačića

Svečanosti u Petrovaradinu, Novom Sadu i Subotici

Sveta misa u Jelačićevu rodnom gradu, svečana akademija u Novom Sadu, koncert i domjenak u Subotici

Svečanom obilježavanju blagdana hrvatske nacionalne manjine u Republici Srbiji, rođendanu bana Josipa Jelačića, održanom u Petrovaradinu, Novom Sadu i Subotici, nazočilo je više članova našega Društva.

Već dan ranije, 15. listopada, u Petrovaradinu, rodnom mjestu našeg uvaženog velikana, a u povodu 205. obljetnice njegova rođenja, svečano misno slavlje u župnoj crkvi sv. Jurja predvodio je župnik i dekan petrovaradinskog dekanata Tomislav Kovačević, uz koncelebraciju vlč. Marka Kljajića. Slavlje je nastavljeno u dvorani Doma sindikata u Novom Sadu, gdje je i održana svečana akademija. Organizatori ovog vrijednog slavlja su Hrvatsko kulturno-prosvjetno društvo »Jelačić« iz Petrovaradina i Hrvatsko nacionalno vijeće.

ZIVOT I DJELO: Nastupom Pjevačkog zbora HKPD »Jelačić« i himnama »Bože pravde« i »Lijepa naša domovino« te najavama voditelja Branke Dočević i Damira Šeremešića, svečana akademija je otpočela. O životu i djelu uvaženog bana Josipa Jelačića detaljan, dokumentiran i prikladan prikaz podnio je profesor povijesti Dominik Deman. Recitatorska četvorica našega Društva: Snežana Nađ, Bojan

Jozić, Anđelka Lopar i Marija Šeremešić veoma je lijepo prezentirala misli – stihove više poznatih autora povezane u skladnu cjelinu. Nastup pjevačke i plesne skupine HKPD »Tomislav« iz Golubinaca unio je vedrinu u obilježavanje ovog službenog blagdana hrvatske manjinske zajednice.

Akademiji su nazočili brojni dužnosnici, od kojih navodimo: zamjenika veleposlanika RH u Beogradu Branimira Lončara, konzule Generalnog konzulata RH u Subotici Mirelu Lucić i Tihomira Šilovića, vukovarsko-srijemskog župana Božu Galića, predsjednika HNV-a i Izvršnog odbora

HNV-a Josipa Z. Pekaovića i Lazu Vojnić Hajduka, predstavnike nacionalnih vijeća nacionalnih manjina u Republici Srbiji, kao i predstavnike hrvatskih institucija i udruga u Vojvodini.

KONCERT: U ponedjeljak 16. listopada Hrvatsko nacionalno vijeće organiziralo je koncert u povodu proslave blagdana Hrvatske zajednice vezane za rođendan ovog velikana hrvatskoga naroda. Koncert je održan u Velikoj vijećnici Gradske kuće u Subotici.

Gosti iz Zagreba: tenor Vedran Jurković, sopran Dubravka Krušel Jurković, te tenor Marin Kopilović, uz klavirsku pratnju Vedrana Milića otpjevali su niz kompozicija najčuvenijih europskih skladatelja.

Nakon koncerta u Velikoj dvorani HKC »Bunjevačko kolo«, gdje je nazočne pozdravio predsjednik HNV-a Josip Z. Pekaović, te svima čestitao blagdan i poželio ugodan boravak, uz prigodan domjenak slijedilo je ugodno druženje, opuštanje i razmjena mišljenja.

Matija Đanić

U Somboru obilježen blagdan Gospe Karmelske

Svetkovina Majke i Kraljice Karmela

Kao i u drugim sličnim prigodama crkva sv. Stjepana Kralja i ovoga je puta estetski i funkcionalno bila besprijekorno uređena

U povodu obilježavanja Gospe Karmelske u Somboru se 16. srpnja okupio veliki broj vjernika i hodočasnika iz grada i njegove bliže okolice, a i iz nešto udaljenijih mjesta. Crkva sv. Stjepana Kralja, koju vode karmelićani, prošle je godine obilježila stotu godinu svoga djelovanja.

Kao i u drugim sličnim prigodama crkva je i ovoga puta estetski i funkcionalno bila besprijekorno uređena. Svi oltari i drugi odgovarajući prostor krasile su bijele gladiole, a na stupovima koji odvajaju centralni brod od dva bočna, visjeli su žuto-bijeli i bijelo-smeđi stjegovi – obilježja Svete stolice i Karmelskog reda.

SV. MISE NA VIŠE JEZIKA: Tijekom čitavoga prijepodneva održavane su svete mise s propovijedima na jezicima svih

katoličkih naroda koji su od davnina živjeli, a i sada žive na ovim lijepim bačkim prostranstvima. U 7 sati svetu je misu na slovačkom jeziku predvodio vlč. Marijan Đer, župnik na župi u Selenči, u 8 sati misu na njemačkom jeziku služio je preč. Josip Pekaović, dekan i župnik župe Presvetog Trojstva u našem gradu, a u 10 sati svečanu koncelebriranu misu predvodio je msgr. László Húzsvár, zrenjaninski biskup.

DJEVOJKE S KIPOM MAJKE BOŽJE: Prije svete mise na hrvatskome jeziku, koja je otpočela u 11 sati, u crkvu su dostojanstveno ulazili članovi HKUD »Vladimir Nazor« obučeni u svoje lijepe bunjevačke narodne nošnje, s tim što su četiri djevojke na svojim ramenima nosile kip Majke Božje. Ovu svečanu koncelebriranu sv. misu predvodio je msgr. Valter

Župan, krčki biskup s biskupom msgr. Lászlóm Húzsvárom i prisutnim svećentvom. Hvale vrijedna je i prigodna propovijed koju je održao predvoditelj ovog misnog slavlja.

Prior Karmelićanskog samostana o. Anđelko Jozić uz opću zahvalnost svim nazočnima, posebice je istaknuo gradonačelnika Sombora dr. Jovana Slavkovića, rukovodstvo HKUD »Vladimir Nazor«, te časne sestre i njihove pripravnice iz Ruskog Krstura, koje su u velikom broju sudjelovale u ovoj svečanosti.

Opće slavlje i ugodno raspoloženje nastavljeno je domjenkom u samostanskom dvorištu.

Matija Đanić

U Novom Slankamenu proslavljeno »Miholje 2006«

Veselo u kićenom Srijemu

Osim nastupa u službenom programu, članovi našeg Društva imali su i dodatnih sadržaja

U povodu obilježavanja dana sv. Mihaela arkandela, zaštitnika istoimene katoličke župe u Novom Slankamenu u Srijemu, članovi našeg Društva bili su gosti tamošnjeg HKPD »Stjepan Radić« te dali svoj doprinos ovom već tradicionalnom »Miholju«, održanom 30. rujna ove godine.

Nova, prostrana i lijepa društvena dvorana s prikladnom i funkcionalnom pozornicom bila je prepuna članova i gostiju ovog velikog i bogatog srijemsko-podunavskog mjesta, željnog ugodnog opuštanja i uživanja u nastupima svojih članova i njihovih gostiju. Među gledateljstvom bilo je podosta i Slankamenaca koji su u posljednjih 15-ak godina napustili svoja topla ognjišta te sada žive na drugim bližim ili daljim prostranstvima.

SPLET IGARA IZ SRIJEMA: Pozdravnim riječima voditeljice programa upućenim svim sudionicima, dužnosnicima i gostima, te prikladnim govorima predsjednika dvaju društava – Ivana Rukavine i Šime Raiča – svečanost je otpočela.

Najmlađi članovi domaćeg Društva, odjeveni u svoje lijepe i skladno šarene

narodne nošnje, uspješno su izveli splet igara iz Srijema, dok su odrasli članovi prikazali igre iz Banata. Sastav glazbenog odjela istog Društva predstavio se sa tri kompozicije, od kojih je poseban pljesak pobrala »Slankamenu, kraj Dunava plava«.

Članovi našega Društva predstavili su se splotom bunjevačkih igara iz Sombora i njegove okolice, a potom su na šaljiv i interesantan način dočarali izvorni običaj bunjevačkih svatova – dolazak po mladu. Prikladnom narodnom nošnjom, odgovarajućom glazbenom pratnjom i skladnošću pokreta sudionici su ostavili dobar dojam i osvojili simpatije gledateljstva, te su i time u ovaj raspjevani Srijem unijeli svoj bački duh.

DRUŽENJE: Osim članova domaćeg Društva i njihovog ovogodišnjeg glavnog gosta – HKUD »Vladimir Nazor«, u programu su sudjelovala još dva tamošnja društva: KUD »Dr. Đorđe Natošević« iz Novog Slankamena (igre Crnorječja) i KUD »Dr. Borivoje Gnjatić« iz Starog Slankamena (igre iz istočne Srbije).

Osim predstavnika već navedenih KUD-

ova i hrvatskih udruga iz Srijema, te predstavnika lokalnih vlasti, svečanosti su nazočili: zamjenik veleposlanika RH u Beogradu Branimir Lonačr, prva tajnica Veleposlanstva Rajka Rajić, te drugi tajnik za ekonomski sektor Jerko Ljubičić.

Poslije ovog »programskog dijela« uz ugodan razgovor, dobru glazbu i pjesmu, te obilnu i ukusnu večeru, druženje je potrajalo sve do iza ponoći.

Osim nastupa u službenom programu, članovi našeg Društva imali su i dodatnih sadržaja: uz informacije o karakteristikama i specifičnostima položaja i razvoja Starog i Novog Slankamena, kao i ovog dijela Podunavlja – te tromede Srijema, Bačke i Banata – obišli su oba ova mjesta, bili na obalama Dunava i na prigodnim plovilima, sagledali lesne odsjeke, turističke objekte i objekte zdravstvenog centra, staru utvrdu, suvremene voćnjake, vinograde i slično.

PO ŽELJI ŽUPNIKA: U Novom Slankamenu, u crkvi župe sv. Mihovila arkandela, građenoj 1862. godine, dočekao ih je i pozdravio tamošnji župnik, te nakon kratkih informacija uputio i pozdrav somborskom župniku preč. Josipu Pekanoviću, a potom je poželio da prisutni otpjevaju jednu bunjevačku crkvenu pjesmu. Tog momenta iz grla svih prisutnih odjeknula je pjesma »Čuj nas Djevo – majko naša«. Zadovoljni srdačnim dočekom i ugodnim boravkom u Slankamenu među članovima ovog najstarijeg HKPD u Srijemu, osnovanog još davne 1902. godine, krenuli smo put Sombora. Očekujemo da će u prigodi obilježavanja 70. obljetnice postojanja i djelovanja našega Društva, koje će se održati tijekom prosinca, članovi HKPD »Stjepan Radić« iz Novog Slankamena biti naši dragi gosti.

Matija Danić

Na sceni HKUD «Vladimir Nazor» u Somboru prikazana predstava

Bijeli jelen

Nama dobro znani scenograf Petar Mraković postavljajući kazališnu scenu uspješno je dočarao prostor u kome se zbivanja odvijaju, kao i likove pojedinih šumskih životinja

U Postirama na otoku Braču, rodnom mjestu našeg poznatog književnika Vladimira Nazora, obilježena je 130. obljetnica njegova rođenja. Tom su prigodom i članovi Dramske sekcije HKUD «Vladimir Nazor» iz Sombora tamo boravili te dali svoj doprinos ovom vrijednom jubileju. Uz ostalo, oni su 26. svibnja premijerno izveli kazališnu predstavu ovog velikana poetskog stvaralaštva namijenjenu uveseljavanju mladih »Bijeli jelen«.

Predstava je izvedena prema scenariju Luke Paljetka, po scenografiji Petera Mrakovića, a u režiji istaknute voditeljice ove sekcije Marije Šeremešić.

GUŠČARICA ANKA I RANJENA KOŠUTA: U nedjelju 11. lipnja predstava je reprizirana u matičnom domu KUD-a u Somboru. Kako je prvenstveno namijenjena mladima i onim najmlađima, podrazumijeva se da je među gledateljima dominirao ovaj uzrast.

Srž ove dječje igre vodi nas u prirodu – na polja, šume, visoke planine, u sela, vlastelinski zamak i drugdje. Tu su domaće, te brojne i raznovrsne divlje životinje kao i ljudi. Siromašna guščarica Anka, skrivajući se od okrutnog vlasnika velikog

dvorca i lovaca koji ga prate, gubi se u šumi. Igrom slučaja nailazi na ranjenu košutu kojoj pruža pomoć. Šumske zvijeri ih nalaze, okupe se oko njih te počnu vijećati. Jedne žele zaštititi Anku, a druge teže njenom uništenju.

Pojavljuje se i Bijeli jelen, potomak one ranjene košute, koji se emotivno vezuje za Anku. Nakon brojnih peripetija, skitanja i lutanja po šumi i svijetu, svatko se od njih dvoje vraća svome jat – Bijeli jelen, premda tužna srca, odlazi stadu jelena u visoke planine, a guščarica Anka ljudskom stadu – u zagrljaj mladom, dobrom i lijepom princu s kojim stupa u brak. Eto, završetak je sretan kao i u većini ovakvih priča.

DOČARANI PROSTOR: Nama dobro znani scenograf Petar Mraković postavljajući kazališnu scenu uspješno je dočarao prostor u kome se zbivanja odvijaju, kao i likove pojedinih šumskih životinja. Tu su: prostrano polje, potok, šuma i planine. Korištenjem svjetlosnih efekata, te likova sunca i mjeseca, dočarani su dan i noć, a scenska zbivanja uspješno praćena zvučnim efektima.

Svojom upornošću, strpljenjem i bogatim iskustvom Marija Šeremešić je oda-

branu glumačku ekipu vezala za sebe, ulila u njih samopouzdanje i potrebno dostojanstvo, te ih uspjela u velikoj mjeri poistovjetiti s likovima koje su predstavljali. Podrazumijeva se – one s duljim stažem više, a početnike nešto manje.

Nazočni gledatelji, osobito oni mladi kojima je predstava prvenstveno i namijenjena, pažljivo su pratili zbivanja na sceni, te burnim pljeskom nagrađivali izvođače. Bilo je zanimljivo promatrati djecu kako netremice prate svaki pokret tog »čudnog šumskog životinjskog svijeta«, upijaju svaku izgovorenu riječ, te se poistovjećuju s pojedinim likovima. Možda je pri tome i sve njih s vrha visoke snježne planine promatrao taj čuveni Bijeli jelen.

»Neka biva što se u snu sniva!«

Matija Đanić

Na salašu obitelji Žuljević na Kljajićevskom – Krnjajskom putu

Likovna kolonija »Colorit 2006«

Uz slikare iz Sombora, sudjelovali slikari »Bunjevačkog kola« iz Subotice, članovi KUD »Lopoč« iz Bilja, te KLD »Rešetari«

Ovogodišnji »Colorit«, sada već pomalo tradicionalan vid okupljanja likovnih stvaralaca, organiziran je na salašu obitelji Žuljević, Vinka i Tereske, te njihove drage bake i djece im, na Kljajićevskom – Krnjajskom putu. U iznimno privlačnom ambijentu lijepo uređenog prostora, prelijepog okoliša i ugodnog rujanskog sunca, te veoma ljubaznih domaćina, za okupljene slikare bilo je inspiracije i nadahnuća u izobilju.

Sudjelovali su slikari »Bunjevačkog kola« iz Subotice: Josipa Križanović, Nedeljka A. Šarčević i Ivan Šarčević. Iz Sombora: Cecilija Miler, Stana Libić, Jelena Marija Fišer, Slobodan Nastasić, Šima Kalmar i mlada akademska slikarica Marija Kovač. Članovi KUD »Lopoč« iz Bilja, kao i KLD »Rešetari« iz istoimenog

mjesta u Hrvatskoj priložili su svoje radove.

Lijep sunčan dan bio je dar neba za ovu priliku. Uz druženje i vedro raspoloženje mašta se razigrala, ulje polako prekrivalo platna bogata koloritom i raznovrsnošću oblika. Prava fešta za oči i dušu. Slika, to je više od platna i boje, to je priroda preslikana na poseban način, to je slikar sa svim svojim plemenitim bićem, to je zaustavljeno vrijeme u kojem neograničeno uživamo. Nazočni su mogli neposredno doživjeti stvaranje slika koje odišu snagom i nježnošću svojih kreatora. Za jedan dan, koliko je trajala kolonija, nastala su prava mala remek djela.

Kao i obično, kolonija je završena pravom feštom s brojnim gosti-

ma uz obilje jela i pića. Našim domaćinima u znak zahvalnosti darovana je slika.

I ovoga se puta zahvaljujemo domaćinima na gostoljubivosti i doprinosu uspjehu ove lijepe kolonije, slikarima na sudjelovanju i lijepim slikama, kao i svima koji su uljepšali ovaj naš »Colorit«.

Janoš Raduka

Rad Dramsko-recitatorske sekcije

Uskoro nova predstava

Usporedo s igranjem navedenih predstava priprema se i nova pod radnim naslovom »Kad se opanak popapuči«

Nakon ljetne stanke, ponovno su počele aktivnosti u radu Dramsko-recitatorske sekcije.

Već početkom rujna pripremljen je kratak program za otvorenje Likovne kolonije

Tijekom rujna i listopada održavane su probe već izvedenih dječjih predstava »Bijeli jelen« i »Idi mi – dođi mi«. Obje predstave su već davane kako u našem Društvu, tako i u Republici Hrvatskoj.

PRIPREMA NOVE PREDSTAVE:

Usporedo s igranjem navedenih predstava priprema se i nova pod radnim naslovom »Kad se opanak popapuči«. To je prilagođena i na ikavicu prevedena »Pokondirena tikva«, koju je napisao Jovan Sterija Popović. Prilagodba i režija je novi zadatak pročelnice i voditeljice skupine Marije Šeremešić. Kostime i scenu radi prof. Peter Mraković, a predstava okuplja skoro sve članove ovog amaterskog ansambla. Premijera se očekuje sljedeće godine, početkom veljače.

telja programa bio je Damir Šeremešić, a Bojana Jozić, Snežana Nad, Anđelka Lopar i Marija Šeremešić recitirale su odabrane stihove Botića, Gundulića, Nazora, Ivaniševića, Preradovića i Kurelca.

USPJEH NA POKRAJINSKOJ SMOTRI:

Također su sudjelovali na Pokrajinskoj smotri recitatora u Subotici, gdje su pobrali uspjeh, o čemu će čitatelji biti obaviješteni u sljedećem broju »Miroljuba«.

Dramska sekcija je u listopadu bila domaćin KLD »Rešetari« iz Rešetara u Republici Hrvatskoj, a također i Pjevačkoj skupini »Slavča« iz istog mjesta.

KLD »Rešetari« je promoviralo svoja književna izdanja – zbirke poezije Hrvata izvan Domovine, a sve uz pratnju pjevačke skupine koja je nastupila sa starogradskim pjesmama.

U pripremi su recital i voditeljski dio programa za obilježavanje 70. obljetnice HKUD »Vladimir Nazor«, te za Božićni koncert koji će ove godine okupiti pučke skupine od Međimurja, Primorja, Slavonije, Baranje, te Sombora i okolice.

Marija Šeremešić

»Colorit«. Užurbano se radilo i na pripremanju jednočinke »Zmija jela«, koju je zapisao Balint Vujkov. Sa ovom jednočinkom u kojoj su igrali Dejana Jakšić, Bojan Jozić, Zvonimir Lukač, Bojana Jozić, Miloš Jevtić, Emina Firanj, Cecilija Pekanović i Jelena Ilić nastupilo se na multimedijalnoj večeri Balinta Vujkova u Subotici. Tijekom ove manifestacije objavljen je i Zbornik radova 2002-2005. Balinta Vujkova, a u njemu i tekst Marije Šeremešić »Pogrebni običaji u Bačkom Monoštoru«.

Recitatori su sudjelovali na proslavi obilježavanja Dana rođenja bana Josipa Jelačića, blagdana hrvatske nacionalne manjine u Republici Srbiji. Svečana akademija održana je u Domu sindikata u Novom Sadu. Jedan od vodi-

Aktivnosti članova Folklorne sekcije

Četiri predstavljanja izvan Sombora

Urazdoblju između dva broja našega lista članovi Folklorne sekcije imali su više nastupa. Izuzmemo li nastupe u Društvu, o kojima su u ovom broju »Miroljuba« dane informacije, navest ćemo još četiri naša vrijedna predstavljanja.

U povodu obilježavanja blagdana sv. Stjepana (szent István), zaštitnika mađarske nacionalne zajednice, članovi naše sekcije gostovali su u Gari u susjednoj Mađarskoj 20. kolovoza, na poziv tamošnjeg gradonačelnika. Naši su se članovi predstavili bunjevačkim igrama, te plesovima iz Posavine.

Na trojnim susretima, koji se održavaju u Bezdanu, a okupljaju KUD-ove iz Vojvodine, Hrvatske i Mađarske, 9. rujna gostovali su i članovi našega Društva. Ovaj je skup inicirala Mjesna zajednica i organizacija Puls. U okviru ove manifestacije održan je i veliki etno sajam narodnih rukotvorina i starih obrta. Uz domaći sastav, te naše članove, sudjelovale su i folklorne skupine iz Zmajevca i Belog Manastira (Hrvatska), te Baje i Gare (Mađarska).

Na Pokrajinskoj smotri folklor, održanoj 10. rujna u Pivnicama, sudjelovali su i članovi našega Društva, te se tamo predstavili običajem bunjevačkih svatova iz Sombora. Na ovoj smotri sudjelovalo je 25 društava iz Vojvodine.

Na poziv manjinske samouprave iz Hercegsantova, a u povodu Dana sela, članovi našega Društva su 23. rujna tamo priredili cjelovečernji koncert. I ovdje su prikazani bunjevački svatovi te izvedeni plesovi iz Posavine i bunjevački iz Sombora. Nakon svega, na čardi Marka Jelačića upriličena je prigodna večera.

Željko Kolar

Dječja smotra Dramske sekcije

Gostovanje u Tavankutu

Dvadesetak članova ove dramske skupine, pod vodstvom Kristine Pekanović, sudjelovalo je na festivalu »Djeca su ukras svijeta«, održanom u Tavankutu 1. listopada ove godine. Osim njih na istom su festivalu sudjelovala i djeca iz Vajske, Male Bosne, Subotice i Tavankuta.

Nastupe svih sudionika nazočni gledatelji su bodrili i popratili velikim pljeskom. Nakon nastupa sudionicima je priređena zabava u diskoteci. Uz prigodan domjenak i iskreno druženje djeca su se osjećala veoma ugodno.

Zadovoljni i sretni vratili su se u svoj Sombor, očekujući nove nastupe.

Kristina Pekanović

Uz veliki broj sudionika iz Vojvodine, Hrvatske i Mađarske i ove godine obilježen **Zavitni dan u Bačkom Monoštoru**

U petak 13. listopada u 12 sati u crkvi Svetog Petra i Pavla u Bačkom Monoštoru započelo je ovogodišnje slavlje zavitnog dana. Svetu misu predvodio je mons. Stjepan Beretić sa još osam svećenika i nekoliko dako-
na. Monsinjur je održao lijepu pridiku, pohvalivši Monoštor, njegovu kulturu, pjevače, vjernike, kao vrijedan, pošten i miran narod.

Novoformirani crkveni zbor u svojim prelijepim škokačkim nošnjama bio je dika prepune crkve.

PROGRAM: Te subote, sutradan, kulturno-umjetnički program počeo je u 18 sati u sportskoj dvorani Osnovne škole »22. oktobar«. Predsjednica KUDH »Bodrog« Marija Turkalj otvorila je program i uputila pozdravne riječi publici, gostima i sudionicima ove večeri. Među gostima su bili predstavnik lokalne vlasti iz Sombora Mišo Stjepanović, tajnik Mjesne zajednice Bački Monoštor Zoran Miler, direktor »Vojvodina-šume« Stipan Kusturin, generalni konzul Republike Hrvatske u Subotici

Davor Vidiš, generalni konzul Republike Hrvatske u Pečuhu Ivan Bandić, predsjednik HNV-a Josip Z. Pekanović, kulturni djelatnici iz Subotice Zvonimir Perušić, Zvonko Sarić, Katarina i Ervin Čeliković, vlč. dr. Andrija Kopilović, župnik Goran Vilov, mons. Marko Forgić i vlč. Željko Augustinov.

Program su otvorili domaćini, članovi KUDH »Bodrog«, spletom igara, zatim su se redali ostali gosti: HKC »Bunjevačko

kolo« iz Subotice, Tamburaški ansambl »Tanac« iz Pečuha, KUD »Pleter« iz Dugog Polja kod Splita, KUD »Rumunka« iz Bačkog Monoštora, HKPD »Tomislav« iz Golubinaca, HKPD »Dukat« iz Vajske-Bodana, opet HKC »Bunjevačko kolo« iz Subotice, a na kraju su sve to začinile »Dike« iz Vinkovaca.

PRIZNANJE: U tijeku programa dodijeljeno je priznanje dugogodišnjoj koreografkinji KUDH »Bodrog« Katici Pašić. Adam Bešlin-Nova i Antun Kovač-Pašin pročitali su svoje pjesme a voditeljica programa je pročitala pjesmu Ivana Pašića. Ravnateljica Hrvatske čitaonice Katarina Čeliković darovala je domaćinima književna izdanja ove institucije.

Program su izvrsno vodile Marijana Šeremešić-Maša i Anita Đipanov. Veselje je nastavljeno u Domu kulture uz glazbu ansabla »Dike« i skupine glazbenika KUDH »Bodrog«.

Antun Kovač

Bački Monoštor – kapija Gornjeg Podunavlja

Bodrog-fest okupio tisuće posjetitelja

Dvanaestoga kolovoza 2006. godine, po drugi je put u Bačkom Monoštoru održan etno festival hrane, tradicije i obrtničkih proizvoda »Bodrog-fest«. Bilo je tu puno mještana, gostiju iz okolnih sela, gradova i šire okolice, studenata i volontera iz Francuske, Italije, Španjolske, Švicarske, Rusije i Makedonije, diplomata iz Velesposlanstva Republike Hrvatske u Beogradu, predstavnika lokalne samouprave na čelu s gradonačelnikom Sombora, te ekologa iz Srbije, Hrvatske i Mađarske.

Najzaslužniji za uspjeh ovog festivala, glavni koordinator WWF za jugoistočnu Europu David Reeder, rekao je, prigodom otkrivanja nove ploče s mapom monoštorskog dijela rezervata prirode Gornje Podunavlje: »Želimo u Monoštoru stvoriti etno-eko centar za Gornje Podunavlje, promovirati zaštitu prirode i održivi razvoj, pomoći ljudima da žive od svojih starih obrta, razvijaju eko-turizam, vožnju čamcima, ribolov, promatranje ptica...«

DEFILE FIJAKERA: Službeno otvorenje i početak programa festivala u 13 sati započelo je defileom fijakera na čelu s domaćinom Josipom Đipanovim, a fijakeri su bili gostima na raspolaganju u besplatnoj vožnji sve do večernjih sati. U programu otvorenja sudjelovali su i predstavnici karate kluba »Nidan«, članovi literarne skupine iz Monoštora te članovi KUD »Rumunka«.

U 16 sati započeo je program u crkvi

Svetog Petra i Pavla u kojemu su sudjelovali zbor »Musica Viva« iz Svetozara Miletića, »Ižipci« iz Topolja (Hrvatska), Andrea Čapo na flauti i na koncu izvedba duhovnih pjesama novoformiranog monoštorskog crkvenog zbora. Ovo uživanje trajalo je oko jedan sat a u 18 sati na središnjoj bini nastavljen je kulturno-umjetnički program u kojemu se prvo predstavio HKUD »Bodrog«, kao domaćin ove fešte, zatim »Musica Viva«, GKUD »Ravangrad« iz Sombora, »Ižipci«, KUD »Sombor« i KUD »Rumunka« iz Monoštora. Dvojica Monoštoraca – Adam Bešlin i Antun Kovač – pročitali su po jednu svoju pjesmu. Svim sudionicima podijeljene su plakete i priznanja.

Nakon završetka ovog dijela programa na istoj je bini započeo koncert Garavog sokaka. Posebna atrakcija bila je bina (prava, a ne drvena) sa light showom, kakav još nije bio u selu.

ZABAVA ZA MLADE: Poslije završetka koncerta Garavog sokaka nastavljen je zabavni program za mlade ispred Centra građanskih aktivnosti (knjižnica), gdje je skupina »Putujući ćututuk« ritmom, vatrom i žongljanjem obavljala više stotina mladih. Nakon njih »Neozbiljni pesimisti« su svojom glazbom nastavili zabavljati prisutne.

Monoštorski kulinarski specijaliteti nudili su se po cijelom selu i sigurno su bili najzanimljiviji za više tisuća posjetitelja, a i u

tome je pomogao cijeli program Bodrog-festa sa shemom svih ugostiteljskih objekata. Na središnjem su trgu još prije podne postavljene štandovi, na kojima su se mogli nabaviti proizvodi od meda, vune, trske, sirka, rogoza...

Najzaslužniji za ovu vrlo dobro organiziranu feštu je tajnik Mjesne zajednice Zoran Miler sa svojom suradnicima.

Antun Kovač

Susreti pjesnika u Rešetarima **Promocija knjige »Dodiri, odlasci«**

Hrvatska matica iseljenika iz Zagreba i HKLD »Rešetari« u istoimenom mjestu u Hrvatskoj organizirali su 23. rujna »IX. Rešetarski susret pjesnika« iz dijaspore i Hrvatske. Pokrovitelj manifestacije bila je Brodsko-posavska županija.

Na ovoj tradicionalnoj i poznatoj manifestaciji promovirana je i knjiga »Dodiri, odlasci«, u kojoj se nalaze i pjesme naših članova: Cecilije Miler, Ane Fedver i Antuna Kovača. Inače, na natječaj za ovo izdanje prijavilo se 107 autora iz 17 država svijeta, a tiskane su 154 pjesme 97 autora.

Urednik knjige Ivan de Villa na koncu je otvorio novi natječaj koji će trajati do 1. veljače iduće godine.

Antun Kovač

Stručno usavršavanje članova na otoku Braču

Skup zaljubljenika u narodne nošnje

Po završetku seminara svaki sudionik imao je obvezu na sceni prikazati po jedan detalj (isječak) iz komada »Pustolov pred vratima« poznatog nam književnika Milana Begovića

Kao i prethodnih godina, tako su i tijekom ovoga ljeta u organizaciji Hrvatske matice iseljenika organizirani razni vidovi stručnog uzdizanja. Za nas su posebice vrijedni i interesantni oblici ovakvog usavršavanja, koji se organiziraju u Pučišćima na otoku Braču u Hrvatskoj. Ovoga su puta tri člana našega Društva tamo boravila.

Seminar »Stvaranje kazališta« organiziran je između 22. i 30. lipnja. Među 11 sudionika tog vida stručnog uzdizanja bio je i Zvonimir Lukač, član našega Društva. Voditeljica programa bila je Nives Antoljak, ravnateljica Nina Kleflin (predavač i na odgovarajućem sveučilištu u SAD), a suradnica Vesna Kukavica (suradnica na Fakultetu dramskih umjetnosti u Zagrebu).

TEORIJA I PRAKSA: Po završetku seminara svaki sudionik imao je obvezu na sceni prikazati po jedan detalj (isječak)

iz komada »Pustolov pred vratima« poznatog nam književnika Milana Begovića. Sudionicima su, nakon svega, podijeljene plakete o uspješno savladanom teorijskom i praktičnom obliku rada.

Seminar »Izrada narodnih nošnji« organiziran je od 1. do 10. kolovoza, na kojemu je iz našeg Društva sudjelovala Agneza Šeremešić. U ime HMI seminar je organizirala Srebrenka Šeravić u suradnji sa Posudionicom narodnih nošnji iz Zagreba. Na ovom vidu stručnog uzdizanja sudjelovalo je oko 40 zaljubljenika u narodne nošnje iz Srbije (Vojvodine), Mađarske, BiH, Austrije, Njemačke, Amerike i Hrvatske.

Sudionici su bili raspoređeni u dvije skupine: početnu i naprednu. U početnoj su skupini izrađivani osnovni ručni radovi i motivi: zlatovez, aplikacije šujtaša, rasplet, šlingovi i aplikacije šljokica. Napredna skupina radila je: tkanje, paške čipke, lepo-

glavske čipke, tradicionalni ukrasni nakit, zlatovez i prigodne motive.

HRVATSKI FOLKLOR: »Škola hrvatskog folklor« organizirana je između 12. i 24. kolovoza. Od naših članova sudionik ovog oblika stručnog izgrađivanja bio je Josip Pekaović. Škola je radila pod vodstvom prof. Andrije Ivančana, a na njoj je bilo oko 70 polaznika iz brojnih zemalja širom svijeta. Nastupali su: plesači, gajdaši i tamburaši. Predavači u tamburaškoj skupini bili su: Vladimiri Šoić, prof. Željko Bradić i prof. Siniša Leopold, a učene su i vježbane pjesme jadranskog i podravskog područja. Na završnoj večeri, pred nazočnom publikom Pučišća i okolice, u zajedničkom nastupu izvođeni su plesovi jadranskog područja, a u samostalnom dijelu plesovi naučeni na seminaru.

Dostavljena pojedinačna izvješća objedinio i prilagodio

M. Đ.

U Bakru, na Hrvatskom primorju

Task force 2006.

Na sjevernom primorju, u Bakru, u predjelu između Rijeke i Crikvenice, od 24. srpnja do 12. kolovoza održan je »Task force 2006«, na kojemu sam i ja sudjelovao. U ovoj skupini okupili su se mladi iz Australije, SAD, Kanade, Mađarske, Francuske, Švedske, Njemačke, Argentine, Čilea, te iz Vojvodine. Od pet sudionika iz naše Pokrajine jedan je bio iz Srijemske

Mitrovice i četvero iz Sombora.

Aktivnosti u svezi arheoloških iskopavanja odvijale su se na tri destinacije: Crikvenici, Novom Vinodolskom i Hreljinu. Osim poslova oko istraživanja, za sudionike su organizirane i dvije dodatne sekcije: za hrvatski jezik i za dramsko stvaralaštvo. Sudionici su obišli i mnoge znamenitosti toga dijela Hrvatskog primorja.

O svojim doživljajima, osim ostalog, mogu reći: treba otići tamo da bi se tako nešto doživjelo i osjetila povezanost Hrvata raštrkanih diljem svijeta.

Ivan Džidić

Stručno usavršavanje vjeroučitelja i vjeroučiteljica

Trodnevni seminar u Somboru

U prostorijama župe Presvetoga Trojstva u Somboru od 6. do 8. listopada održan je trodnevni stručni seminar nastavnika koji u osnovnim školama Vojvodine i Beogradske nadbiskupije predaju katolički vjeronauk. Ovaj vid stručnog usavršavanja organizirao je Teološko-katehetski institut iz Subotice, a vodili su ga preč. Josip Pekaović, profesor katehetike, te katehete iz švicarske biskupije San Galen: Pia Zweili, Karin Flury i Norbert Schalk.

Tema seminara »metodološke osnove kateheze crkvenih blagdana« obradena je u više predavanja i u nizu prigodnih i interesantnih radionica. Ukazano je i na brojne mogućnosti putem kojih se može poboljšati stupanj koncentracije i motivacije kod djece, ublažiti eventualne tenzije i poboljšati komunikacija između vjeroučitelja i djece i slično.

Na ovom iznimno vrijednom vidu stručnog usavršavanja sudjelovalo je 34 nastavnika, te više studenata Teološko-katehetskog instituta iz Subotice. Osim njih nazočni su bili i pedagozi somborskih osnovnih škola kao i Snežana Stojković, savjetnica u Ministarstvu prosvjete i sporta.

M. Đ.

Izložba u prostorima Župne kuće

Izložene umjetničke slike i fotografije

Hodnik u kome je izložba postavljena posebno je vrijedan i pogodan za ove svrhe, jer ovakvog i sličnog prostora u Somboru nema

U povodu obilježavanja dana sv. Franje, kojega ova zajednica osobito svečano slavi, u prostorima Župne kuće upriličena je 8. listopada izložba umjetničkih slika i prigodnih fotografija.

Izložene slike djela su sudionika Prve likovne kolonije održane u prostorima Župe 26. srpnja, na blagdan sv. Ane, dok se njihova prezentacija vezuje za obilježavanje svetkovine sv. Franje. Izloženo je 16 vrijednih djela različitih i interesantnih motiva većinom ovdašnjih slikara, kojima se rado pridružio Stjepan Albot, akademski slikar iz Slankamena. Od somborskih slikara svoje su radove izložili: Pavle Blesić, Sava Stojkov, Marija Kemer, Peter Mraković, Stipan Kovač, Milorad Radenović te Cecilija Miler, kao inicijator formiranja ove vrijedne kolonije, a tu su i djela Josipa Klera iz Crvenke i Ilije Uzelca iz Koluta.

Uz slike, izloženo je i pedesetak fotografija većeg formata, djela župnika ove crkve preč. Josipa Pekanovića, a odnose se na tijek radova na obnovi krova crkve i Župne kuće. Uz podsjećanje gledatelja na obavljene radnje, izloženi fotosi predstavljaju i

vrijednu povijesnu osnovu budućim generacijama.

Hodnik u kome je izložba postavljena posebno je vrijedan i pogodan za ove svrhe. Ovakvog i sličnog prostora u Somboru nema. Kao što nam je poznato, ovu Župnu kuću podigli su franjevci još davne 1743. godine za svoj samostan, uz kojega je 1752. izgrađena i današnja crkva Presvetog Trojstva. Svojevremeno taj franjevački samostan bio je najveći i reprezentativan građevinski objekt u gradu.

S obzirom da je izložba otvorena u vrijeme održavanja seminara vjeroučitelja, podrazumijeva se da je ona privukla i njihovu pozornost i upotpunila njihova saznanja o ovoj sredini.

M. Đanić

Prihvatanje promjena i novoga vremena

Osvrt u prošlost, pogled u budućnost

Ako govorimo o sadašnjem vremenu i o onome koje dolazi, pokušajmo gledati cijelu zemlju i našu regiju u njoj. Pokušajmo zapaziti uzajamne veze i odnose koji vladaju u našoj zajednici. Znanost je uznapredovala, tehnička i tehnološka sredstva kojima danas raspolažemo povezuju cijeli planet. Možemo ga obići brodom, zrakoplovom, radio valovima, televizijom, mailom... Ta sredstva ne trpe nikakva ograničenja već traže nove prostore, ona mogu otići i dalje od našega planeta u svemirska prostiranja.

Takva povezanost svijeta utječe i na samo društvo. Traže se obrazovani ljudi za rukovanje tim sredstvima. Tradicionalne zajednice se mijenjaju. Usvajaju se druge vrijednosti, drugačije se živi, oblači, ponaša. Miješaju se rase, narodi, kulture. Sve na neki način postaje drugačije.

STOLJEĆE PROSPERITETA: Ništa novo pod kapom nebeskom. Sve je to već rečeno ali pošto nitko ne sluša, mora se stalno ponavljati, kažu umni i mudri ljudi. Je li to tako? Izgleda da je čovjek bez obzira na evoluciju i napredak ipak u sebi ostao onaj izvorni i da ne može odstupiti od svoje prirode za koju je duhovno vezan.

Živimo na početku 21. stoljeća, koje je nestrpljivo očekivano kao stoljeće prosperiteta i ljudskog blagostanja. Mnogo se očekivalo od njega. Ispostavilo se da

su očekivanja bila više iluzija nego stvarnost. U ovim prvim godinama pokazali su se mnogi naponi i nedostaci koje nosi globalizacija. Pokazalo se da je globalizacija mukotran i dugotrajan proces. Uskladiti sve društvene i kulturne razlike, to će potrajati i napatit će sve sudionike u tom procesu.

Čovjekova težnja za dominacijom nad drugim, želja za materijalnim sredstvima koja nema granica, želja za slavom koja nema mjere, sve su to razlozi zbog kojih se čovjek ne mijenja. Nepravедna podjela svjetskih dobara, nepravilna i nepoštena podjela rada izazivaju nezadovoljstva, nemire i nepovjerenje. Dolazi do nemira, štrajkova, pa i do rata. Ratovi više ne prestaju samo se mijenjaju regije gdje se ratuje. Na sličan način su reagirale i prve ljudske zajednice. Nismo se mnogo promijenili.

OSVRT U PROŠLOST, POGLED U BUDUĆNOST: Ako se okrenemo iza nas i promatramo kako su tekli događaji, možemo prilično jasno predvidjeti što nas očekuje u budućnosti. Izvjesno je da nas čeka dosta muke u društvenim odnosima, prilagođavanje novom poretku koji donosi nove vrijednosti, nove političke prilike i dr. Isto se tako mijenja i način rada, sredstava kojima se rad obavlja. Sve to treba upoznati, svladati i prihvatiti, a za to je potrebno puno volje, napora i znanja.

Na prvi pogled ovo izgleda zastrašujuće, međutim, razmislimo malo. Jesu li neizvjesnost, nesigurnost, promjenjivost, pojave samo današnjeg vremena? Nisu li one pratioci čovjeka od njegova postanka pa sve do današnjih dana? Možda su to generatori koji pokreću čovjeka da traži sredstva i rješenja koja će ga zadovoljiti i zaštititi, koja će mu dati sreću i mir.

Svakako trebao ići hrabro u budućnost s novim vremenom koje dolazi. I prihvatiti nove promjene koje, kad bolje upoznamo, shvatit ćemo da smo nešto slično već vidjeli.

Alojzije Firanj

Vjerska tribina

O znanju, mudrosti i duhovnosti

U petak 20. lipnja održana je tribina na temu »Važnost razvoja duhovne inteligencije«. Voditeljica tribine bila je Marija Krivić iz Osijeka, predsjednica područne zajednice »Molitva i mir«.

Voditeljica je na pristupačan način objasnila pojmove: znanje, mudrost i duhovnost, te njihovu uzajamnu povezanost. Znanje kao vrhunac ljudske sposobnosti, mudrost kao primjena znanja u najpovoljnijem trenutku, a duhovnost kao skup znanja i primjena mudrosti u globalnom i nadnaravnom planu.

Križarsko bratstvo i sestrinstvo u Bačkom Monoštoru

Euharistija, žrtva, apostolat

*Križarsko bratstvo i sestrinstvo osnovano je u jesen 1933. godine *
Njegov duhovni vođa bio je svećenik-kapelan Ivan Lebović*

Uvrijeme između dva svjetska rata, u Bačkom Monoštoru bilo je više udruga koje su se bavile organizacijom kulturno-zabavnog života. Jednima je to bila osnovna djelatnost, dok su se druge time bavile uzgred. To su bile sljedeće organizacije i oblici:

1. Šokačka čitaonica, osnovana 1920. godine;
2. Mjesna skupina Švapsko-njemačkog prosvjetnog saveza, u narodu poznata kao Kulturbund, osnovana 1925. godine. U početku je to bilo kulturno-prosvjetno društvo njemačke nacionalne manjine, ali dolaskom Hitlera na vlast u Njemačkoj sve se manje bavila kulturom, a sve više politikom;
3. Sokolsko društvo, osnovano 1929. godine;
4. Križarsko bratstvo i sestrinstvo, osnovano 1933. godine;
5. Mađarsko kulturno društvo, osnovano 1937. godine;
6. Hrvatsko seljačko pjevačko društvo »Šokac«, osnovano 1940. godine.

ZNAČKA, POZDRAV, HIMNA:

Na kulturno-zabavni život utjecalo je više mjesnih knjižnica i čitaonica, kino, igranke, glazbene klape, prela i sijela, plesne škole modernih igara, cirkus i slično. Križarsko bratstvo i sestrinstvo osnovano je u jesen 1933. godine. Njegov duhovni vođa bio je svećenik-kapelan Ivan Lebović (kasnije premješten u Šebešić pokraj Subotice). Križarsko bratstvo i sestrinstvo okupljalo je djecu i mladež, a sastanci su održavani nedjeljom poslije podne u jednoj kući u Dolskoj ulici. U Križarsko bratstvo i sestrinstvo primalo se nedjeljom u crkvi, za vrijeme velike mise. Svaki novi član i članica dobivali su značku, koju bi tom prigodom posvetio i protumačio im svećenik. Na znački su bili križ i tri slova: EŽA, što je značilo Euharistija, žrtva, apostolat. Zaštitnik križara bio je sveti Ivan Evangelist, a križarski pozdrav – Bog živi. Križari su imali himnu, koja je počinjala riječima: »Križari smo mlada četa...«.

Iduće, 1934. godine, na Proštenje

(Petrovdan) posvećene su zastave križara. One su kupljene od dragovoljnih priloga koje je narod dao. Zastave je na velikoj misi blagoslovio svećenik Franja Piuković.

PREDSTAVE I PREDAVANJA: Na sastancima križara držana su predavanja, čitalo se, pjevalo, recitalo, spremene su priredbe, a o cjelokupnom radu vođen je i zapisnik. U svojim prostorijama imali

su sredstva za društvene igre, knjižnicu i novine, a na prigodan način proširivalo se i vjersko obrazovanje i odgoj. Na tim su skupovima pripremani i kulturni programi za narod. Tako su križarice 11. ožujka 1934. godine izvele dva kraća kazališna komada religioznog sadržaja. Potom su Stjepan Pašić i Nikola Periškić, kao »Tuna« i »Luka«, obučeni u šokačku narodnu nošnju i maskirani kao starci, vodili razgovor o današnjoj (tadašnjoj) krizi i promjeni ponašanja mladeži. Izvedeno je još nekoliko deklamacija a sve skupa veoma je lijepo primljeno i tople pozdravljeno.

Treba istaknuti da je prije početka programa liječnik Ladislav Vlašić, specijalist za očne bolesti, održao predavanje o raznim bolestima. Na Uskrs 1934. godine ponovno su izveli kulturni program za narod, koji je počeo tako što je otpjevana državna i križarska himna. Potom su recitali Marija Jerković i Stipan Bešlin, gimnazijalac. Na koncu je prikazan kazališni komad »Josip«. Uloge su tumačili Adam Periškić (Faraon), Anica Patarić (Putifarka), Adam Sajder (kraljev peharnik), Petar Kolar (Josip) i drugi. S velikim uspjehom odigran je i drugi kazališni komad, na njemačkom jeziku – »Ako ti je još živa majka«.

ZABAVA ZA NAROD: Na Spasovo iste godine Križarsko bratstvo i sestrinstvo ponovno je priredilo zabavu za narod, a program se sastojao iz sljedećeg: otpjevana je državna himna, održano predavanje o sv. Ivanu Evangelistu, a potom je izveden kazališni komad u tri čina – »Sveti Stanislav«. U tumačenju uloga najviše se istaknuo Ivan Keravin (Sveti Stanislav), a sudjelovali su još Stipan Pašić (odgojitelj), Adam Periškić (Kastelan), Nikola Periškić (prosjak), Antun Kovač (Kimberker), Mata Šimunov (sobar), Stipan Kovač (Pavle) i Marin Bešlin (plemić). Recitali su Ivan Keravin (Selom našim cure naše! od Miroljuba Evetovića) i Petar Kolar (Pred materom). Program je završen križarskom himnom.

Na dan sv. Mihovila, 29. rujna 1935. godine održan je Omladinski dan u Subotici, tj. Prvo zborovanje križara. Pokraj križara iz Subotice i okolice, kao gosti sudjelovali su križari iz Bačkog Monoštora, Sombora, Bača, Čonoplje, Bajmoka, Tavankuta, Sonte i Vajske. Iz Bačkog Monoštora na zborovanju su bila 23 mladića-križara sa stijećem i starješinom. Dogovoreno je da se drugo zborovanje održi idućega ljeta.

Za aktivan rad monoštorski su križari dobili pohvale križara iz Zagreba. Aktivnost Križarskog bratstva i sestrinstva prekinuta je okupacijom države u Drugom svjetskom ratu.

(Iz rukopisa: Kulturni mozaik Bačkog Monoštora)

Ivan Kovač

O Miroljubu oko 1921. godine

Putokaz mladim Bunjevcima i Šokcima

»...Hrvatskoga roda ja sam pjesnik, i svećenik Božjega oltara, za dom radim,
za rod pjesme pišem i moje i roda suze brišem...«

Piše: Zdenko Samaržija

Miroljub je, zapravo, publicirao puno i mnoga njegova su djela imala, kritičarskim rječnikom rečeno, prigodničarski karakter. Neka su bila pisana za kalendare i razne ljetopise i novine, a druga djela su nastala povodom nekoga događaja. Tako je, na primjer, Miroljub pokazao umijeće slaganja stihova prigodom srebrnoga pira grofa Rudolfa Normanna i njegove supruge grofice Julijane. Isto tako, Miroljub je pisao Nikoli Andriću (Mome kritičaru, Narodna obrana 1908.), Josipu Jurju Strossmayeru (Na grobu hrvatskog mecene, Narodna obrana 1906.), Jesi Kulundžiću (U spomen vlč. o. Jessi Kulundžiću, Neven 1903.) i još nekim javnim djelatnicima. Iz tih bi se pjesama lako dao pročitati njihov suodnos i dalo rekonstruirati Miroljubovo mišljenje o djelu pojedinih suvremenika. Dakako, tu svakako treba ubrojiti pjesme posvećene Ivanu Antunoviću i još nekim znamenitim Bunjevcima, Šokcima i stanovnicima Valpovštine. Ubrojimo tu, prije svega, stanovnike Valpovštine koji nisu Hrvati, no sigurno su uz Miroljuba postali Hrvatima – navedimo da je osim pastoralnoga rada i pisanja pjesama Miroljub bio vrlo aktivan u radu valpovačke čitaonice i knjižnice; inicirao je mnoge priredbe na kojima su se recitirale pjesme mnogih hrvatskih pjesnika, pa i njegove. Prosvjetno-kulturna djelatnost Ante Evetovića Miroljuba u Valpovu, na Valpovštini i u Slavoniji uopće još nije razjašnjena pa se još ne može jasno razaznati uloga Ante Evetovića Miroljuba u širenju hrvatske nacionalne ideje među Šokcima i ostalim stanovnicima Slavonije. Pjesme se nalaze u obiteljima pokojnika kao obiteljska ostavština. Na primjer, obitelj Mifka posjeduje mnogo razglednica, fotografija i drugih dokumenata pomoću kojih se može rekonstruirati svakodnevnica Ante Evetovića Miroljuba.

NAKON SMRTI: Miroljubove su pjesme i proze nastavile izlaziti i nakon njegove smrti. Miroljub je, znamo, počeo rano

poboljevati od urogenitalnih bolesti, koje su mu stvarale mnoge teškoće. Liječio se u Valpovačkim toplicama i kod lokalnih liječnika i ljekarnika, no možda bi produžio život ili si barem olakšao patnje da je ranije krenuo na liječenje u Budimpeštu. Ukratko, preminuo je u 59. godini života 24. veljače 1921. godine u Valpovu.

Kad je došo onaj sat,
Da će tijelo pokopat,
Skupio se silan svijet,
Da gledaju mrtvi lijes.
Kad su zvona proglasila,
Množina se sva krenula,
Da otprate Božjeg slugu,

U svem vjernom svome puku.
Pratilo ga staro, mlado,
Muško, žensko, odraslo,
I dječica s rajskim cvijećem...

Opjevao je valpovački pučki pjesnik Miroljubov pokop pjesmom koju i danas pamti stariji svijet.

Živom Miroljubu posvećeno je nekoliko pjesama. Možda je najuspjelija pjesma Luje Varge-Bjelovarca.

»Iz samoće« često šalješ
Pjesme diljem bijela svijeta:
Nit ih vihor zaustavlja,
Nit im ciča zima smeta.

*Iskajici,
Na narodnoj mladaj povorjaki nam nijet
Misljah nestalo je bit skromna žižik;
Misljah istrubiti ce vai ew godno čima,
Damo eu sa gupjom spominjati čima.*

*Al prevari onene moja liepa nada,
Sa rodna nam slabla list sa listompača;
Iskajica davnim ira dana više
Pa i tvoje čime ewo rod moj trise.*

*Misljo sam česlo: la krov nije voda,
I li čai nam biti na hronid... voda.
Al tebi je, čujem, ludjin mio bolji
Ne narodnoj, ludjij, se klanjati volji.*

*Misljah jednom ti si povrah od povaha,
Jednu od narodnih naših utenjaka;
Al liepa nada bješe mi na jaha.
Broj si povećao čonih smišnjaka!*

*Čo iskajico, us čoni brade,
Kova iz dalgine i pomidim na te,
Čreoni radhica soce mi acelba
Štela majha tvoja što porviti tebe!*

I u svom su tako ljetu
I na naše grudi pale,
Pa ko cvijeće sada mire
Sred hrvatske male izbe.

I kadgod nam nuj se hvata
Čela – a u mračne dane,
Čitamo ih – pa ko melem
Blag na grud nešto kane...

Mrtvom Miroljubu posvećeno je još više pjesama.

No, zanimljivo je da su Miroljubove pjesme nastavile izlaziti i nakon njegove smrti. To je sigurna znak da je »nema- mo nadzor« nad njegovim pjesmama. Fragmentarno još, jamačno, postoje neobjavljene Miroljubove pjesme, a možda i neka veća i zahtjevnija pjesnička ili prozna djela. Varoška lola, Uspavanka, Na Badnjak, Nema tu, nema..., Moj drug i Sirotica samo su neke sjajne pjesme koje su objavljene nakon njegove smrti. One, zapravo, pokazuju, kako nas je Miroljub napustio u svojoj zreloj fazi. Jasan izričaj, primjerena (jasna) asocijativnost, razgovijetna fabuliranost nameću samo jedan zaključak – šteta što je umro ne završivši pjesnički opus.

NAKON SMRTI (II.): Ubrzo po smrti počeli su problemi s Miroljubom. Čelni ljudi hrvatskih kulturnih institucija zatečeni preranim odlaskom bunjevačkog pjesnika, koji je imao štošta reći i opjevati, nastojali su dostojno obilježiti njegovu pjesničku

topografiju. Lijep je običaj postavljanja spomen-ploča, objavljivanja spomen-knjiga, kipova i poprsja, no takvi postupci trajno su svjedočanstvo hrvatstva Bunjevaca jer je Miroljub bio i bit će bunjevački pjesnik, kod koga nije bilo politikanskih dilema o hrvatstvu Bunjevaca. Desetak godina nakon smrti nije u Subotici postavljeno poprsje Ante Evetovića Miroljuba. Zaslugom gradskih vlasti Subotice.

Godine 1941. uklonjeno je poprsje Ante Evetovića Miroljuba zaslugom mađarskih okupacionih vlasti – o Miroljuba se očesu i velikosrpski i velikomađarski očajnici. Poprsje je posvetio 1936. godine, kada je nestala s političke vjetrometine elita kralja Aleksandra, biskup Lajčo Budanović. Od 1941. do nedavna stajala je bista u depoima Gradskoga muzeja Subotice. Od nedavna je pored subotičke katedrale, tamo gdje joj je mjesto.

NAKON SMRTI (III.): Miroljubovo ime nosi nekoliko hrvatskih kulturnih ustanova. Somborsko kulturno-umjetničko društvo nosilo je od 1935. godine do poraća Drugoga svjetskog rata njegovo ime. Tada je bilo uputno promijeniti ime društvu i nazvati ga počudnijim imenom Vladimira Nazora. Srećom, novine koje držite pred sobom nose Miroljubovo ime. Ustanova za kulturne djelatnosti u Valpovu nosi njegovo ime. Trebalo bi u skoro vrijeme intenzivirati suradnju Sombora, Subotice, Valpova i ostalih mjesta u kojima je živio Ante Evetović Miroljub kako bi njegova aktivnost bila putokaz mladim Bunjevcima.

U SPOMEN

SREBRNOGA PIRA

PRESVIJETLOGA GOSP. GROFA RUDOLFA NORMANNA-EHRENFELŠKOGA

C. I. KR. KOMORNICA, VELEKRIŠTA VITEŠKOG PEDA SV. GROFA VELIKOG, ČLANA VELIKOŠKE KUĆE
HVAŠKO-HRVATSKOGA ZAJEDNIČKOGA SAHORA, VJEBNOŠKA ČLANA SAHORA KRALJEVINE HRVATSKE,
SLAVONSKE I DALMACIJE, VLASTELINA GOSPOŠTJE VALPOVA, PODOGORAČA I ROTENTURAMA

PRESVIJETLE GOSPODJE GROFICE JULJE NORMANN-EHRENFELŠKE

RODI. VON VEST,

POSJEDNICE KRŠTA „PRO ECCLESIA ET PONTIFICE“

13. SVIBNJA 1890-1915.

STJEBNO: MIROLJUB

Gajnome čaru opet oltar blista
Gdje Vam jednom zasja bračna ljubav čista,
U harnosti srca, u ljubavi žaru,
Vračate se opet Kristovu oltaru:
Gdje izvire izvor svake ljudske sreće,
Onamo se Vaše srce, duša kreće.

Ne prati Vas, sretno, bučna slava, jeka,
Kričenu povorku srce Vam ne čeka,
Što je srce Vašem i milo i drago,
Bračna blagoslova najveće Vam blago:
Vaša radost, nada, Vaša djeca mila,
Najljepša su prastaja na putu Vam bila.

Ne ori se pjesma, tambura ne zveči,
Zano himna sveta u svetilju ječi,
Haran narod skromno a neba prosti dara:
Za živa, obitelji srebrno-pimog para,
A siromas nala moleć suze brine!
Oj svetari sretni: što čete još više!

Dunav i Drava nisu i ne smiju biti granice za Bunjevce i Šokce, niti Bunjevce i Šokce išta smije odmiciati od hrvatske nacionalne ideje – ideje koju je tako strasno ljubio Ante Evetović Miroljub.

MIROLJUB (izlazi 4 puta godišnje). List Hrvatskog kulturno-umjetničkog društva »Vladimir Nazor«, 25000 Sombor, Venac Radomira Putnika 26, tel. 025/38-173; fax: 025/26-019. Nakladnik: Novinsko-izdavačka ustanova »Hrvatska riječ«, Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica tel/fax: 024/553-355 hrvatskarijec@tippnet.co.yu www.hrvatskarijec.co.yu Za nakladnika: Zvonimir Perušić Urednik Nakladničke djelatnosti NIU »Hrvatska riječ«: Milovan Miković Uredništvo: mr. Matija Đanić, glavni i odgovorni urednik lista, Antonija Čota, zamjenica glavnog urednika, Zoran Čota, Alojzije Firanj, Antun Knežević, Antun Kovač, Josip Pekanović, Šima Raič, Damir Šeremešić. Lektor: Milovan Miković Tehnički urednik: Thomas Šujić Prijelom teksta: Jelena Ademi Urednica fotografije: Nada Sudarević List je registriran u Ministarstvu za informacije Republike Srbije broj 2583/2.2.1998. Tisak: Studio Bravo, Subotica E-mail: so.v-nazor@neobee.net Web strana: tippnet.co.yu/media/miroljub Naklada: 900 primjeraka

Kako je to kadgod na salašu bilo

Božićno slavlje

*Na Badnje večje slama se unosila u kuću uz čestitanje, a donosilac je bio posipan žitom, kukuruzom i orasima * Slama je dopirala do daske od astala, mirisala i mamila nas*

Snig vije ko da se pomamio i zasipa šorove Sombora. Badnji dan u kući lebi radost, pripreme su u toku a ja sa ostalom dicom iz moje ulice odlazim na nastavu. Vrpeljili smo se svi i mogu misliti šta nam je učitelj mislio (možda što i mi). Časovi se odužili pa nikad ono zadnje zvono da oglasi da slobodno krenemo našim lipim kućama, di božićno drvce miriši, di se slama sprema da uđe u kuću, di ćemo se ljubiti i svi veseli čekati Ponoćnicu. Veseli smo u graji istrčali iz škole u snižnu bajku di zvezdice snižne padaju u oko, di nas čekaju grudve i bacanje u debeli snig. Sve se uklapalo u Badnje večje.

Na taj dan se posti da vidimo Božićnu zvizdu, pa su se i stomaci javili, da je vrime da se stigne kući, di miriši srića i veselje, koja je bila još veća jer je bila zabranjena režimski. Gradske ulice su raščišćene da ljudi mogu slobodno hodati. Svaki domaćin je isprid svoje kuće marljivo čistio i nabacivo snig prema putu, tako da su se stvarala brda sniga koji je neumorno padao da se mi dica nismo mogli vidit na drugoj strani ulice.

BETLEMAŠI NA ULICAMA: E na povratku kući čekale su nas pripreke i to za nas dicitu fajjn opasne. Čim smo izašli iz centra grada i krenuli ka periferiji začulo se klepetanje zvona koja su u ovoj noći služila kao znak da u susret Božiću dolaze betlemaši. Grupa mladića obučenih u opaklje okrenite natraške sa šubarama na glavama, brkovima kobajage i za tu priliku napravljena štalica sa svetom obitelji ili pak crkvice. Obavezni rekvizit su

bili pastirski štapovi, koje su nemilosrdno koristili u tučama sa konkurentnim betlemašima iz nekog drugog kraja Sombora, koji su se usudili doći na teren koji su smatrali pogodnim za ovu priliku.

Betlemaši su išli ulicama, klepetali zvonima koja su bila vrlo glasna u snižnoj večeri i zaustavljali se kod svake kuće u kojoj se slavilo Badnje večje, moleći da ih prime unutra. To su bili čestitači sa nekoliko Božićnih pisama. Ako ih domaćin pozove unutra fajjn su se trudili da što lipše čestitaju čeljadima ovo večje, a za uzvrat su bili ponudeni dobrim vinom, medljonom rakijom i kojim darom u novcu ili voću. Naravno, kako je kuća bilo više i betlemaši su bili veseliji i ratoborniji. Pa da ne bi imali bliski susret s tako veselom skupinom morali smo obilaznim ulicama dolaziti kućama. U suprotnom završavali smo u najdubljem snigu sa po kojom neslanom šalom sve zavisi od vesele grupe.

BADNJA VEČERA: Posli napornog povratka kući Badnje večje je bilo pravo veselje. Večera je bila pripremljena, astal postavljen i otpočelo se sa slavljem. Na astalu bili čaršap, ispod njega malo prikrižene slame, a na astalu tanjir sa rumenim jabukama, orasima, suvim šljivama, bilim lukom i posuda staklena sa medom. Uz to stoji posuda sa žitom i kukuruzom u koje su zabodena velika Božićna svića i tri manje, koje se pale na ovo Badnje večje. Bez Božićnjaka se nije mogo zamisliti Božić, a on je stoji na astalu na vidnom mjestu, kolač koji je bio ponos domaćice i koji je mamio pažnju dice.

Na sam Badnji dan već ranim jutrom mama je zamislila tisto za Božićnjak. Kolač se kitio figuricama načinjenim od tvrđeg tista koje su stavljane na upleteni kolač a predstavljale su svetu obitelj, pastire, domaće životinje, trsove grožđa, klasje žita ili neke druge figurice, zavisi od mašte domaćice. Sve to je bio simbol zdravlja i sriće koju želi obitelj u toku godine.

Taj lipi rumeni kolač stoji na astalu do Nove godine kada se za ručak prikriži, zalije vinom i uz poljupce podili svim ukucanima i marvi koju čeljad ima u kući.

Na Badnje večje slama se unosila u kuću uz čestitanje, a donosilac je bio posipan žitom, kukuruzom i orasima. Slama je

dopirala do daske od astala, mirisala i mamila nas. Uz obiteljsku molitvu i blagoslov otpočela je večera. Svakom parče rumene jabuke sa medom da budemo lipi i rumeni ko jabuke, orasa da budemo čvrsti, bilog luka da odvijamo nečiste, pa supa od gra, sušena riba i tisto s makom i orasima, a na kraju se otvorila prva flaša dunca od višanja i trišanja.

PO VINO U TAVANKUT I BARANJU: Vino za ovaj praznik se donosilo iz Tavankuta ili iz Baranje, a to je sa sobom uvijek nosilo posebnu avanturu prilaska zaleđenog Dunava sonicama ili pak odlazak čamcem priko Dunava kod već poznati podrumara.

Posli večere obavezno se pogledalo pod kristkindlu da vidimo poklone koje je Boga donela. A tamo su se nalazili odivni predmeti za dva broja veći da duže traju, pa koja jabuka a prva pomorandža je bio događaj koji se pamti.

Dolazile su nam komšije na čestitku. Svi smo sidili na slami i ležali a ona je mirisala na svežinu, na polja, na sunce, na kućnu sigurnost i radost. Pivale su se Božićne pisme i šalilo se da bi lakše dočekali vrime za odlazak na Ponoćnicu. Ulica dugačka, a svit opravljen u svečana zimska odila, žene zaognite velikim vunanim maramama, koračali su u koloni po snigu koji škripi uz glasno dovikivanje i čestitanje uzajamno. Snig pristo padat, misec velik obasjo somborske sokake i pastire koji kreću u pohode Betlemu pratio je vesele žitelje somborske u pohode crkvi u pohode Bogu koji je bio s njima u srcima u duši i od toga ostade ovaj zapis.

Cecilija Miler

Ravnica

Dođi prijatelju na salaš zimi
dođi prijatelju na salaš liti
vidičeš široka ravna polja
to je voljena ravnica moja

Ko pučina morska plava
tako polja naša ravna
što nas hrane i pružaju
žita zlatna

Volim te i ljubim
njivo tvrda njivo crna
ti si mene odranila
i voliti naučila

Hermína Malković

U vihoru nesreće i rata

Jedno djetinjstvo

*Oslobodilačka vojska ušla je u Sombor 21. listopada 1944. godine * Školske su zgrade postale stacionari za sovjetsku i partizansku vojsku*

U listu »Miroljub« broj 4 (32) strana 14. i 15. spomenula je Marija godinu 1942. kao prvopričesnu i završeni drugi razred osnovne škole. Iste godine u sjećanju je ostao još jedan lijepi svečani i važan događaj u našem gradu. Praznik Tjelova – Brašančevo, u narodu zvano Brašančevo. Ne sjeća se onda je li još trajala školska godina ili je već bila gursčar na salašu, ali je sigurno da je u svojoj prvopričesnoj bijeloj haljinici sudjelovala u procesiji – prošionu noseći palmu.

Prošion je išao oko gradske jezgre vijencom, i to baš na dan Tjelova, što znači četvrtak po nedjelji Presvetoga Trojstva. Prošion iz karmelske crkve, u narodu zvane Nova crkva, ili crkva naše Gospe od Gore Karmela išla je u nedjelju poslije Tjelova i to oko Parka heroja.

TRAGEDIJA: Tek što je započela školska godina 1942./43., tek što je pošla u treći razred osnovne škole, kuću je zadesila nova teška nevolja i žalost. Njen brat Ivan dobiva tetanus i u roku od 3-4 dana umire. Njegove muke gledala je svojim očima i jauke svojim ušima slušala. Skrivena suze i bol svojih roditelja, strike i tete bilo je dodatno opterećenje za devetogodišnju djevojčicu.

Tragedija se dogodila. Opet kuća u crni, žalost velika, a ona podijeljena između žalosne majke i svog sada velikog straha od smrti dece.

Njezina sestra Roza i brat Ivan živjeli su svega 12 godina (1929-1941, 1930-1942), a otišli su sa ovog svijeta u svojoj prvo-

pričesnoj odjeći, bijeloj haljinici i teget odijelu.

Život teče dalje, Marija se druži s Majom Vujević i Cecilijom Firanj, završava treći razred 1943. godine, sve nekako prepolovljen sa kućnom tragedijom.

Iste godine u kolovozu njezin bačo je dobio poziv za «munkaše». Bačo je bio lociran u blizini Budimpešte u mjestu Čepel-Siget. Radio je u tvornici zrakoplova. Služio se mađarskim jezikom, a tamo je stanovao kod jednog Srbina, što je za nas tada bilo nekako neobično. Manje se o svemu znalo, pa i o tome kako u srcu Mađarske žive i Srbi.

ULAZAK VOJSKE: Na salašu su ostali mama, najstariji brat, sestra i Marija. Već u rujnu Marija dolazi u varoš i polazi u četvrti razred. Iste godine odveli su nam naše lipe konje Damu, Selu, Bebu i Berciku, poluarapske rase, jer kao takvi bili su vojni obveznici.

Za seosko domaćinstvo, salaš i rad na njivama, konji su jako važan čimbenik, jer bez njih su onemogućeni radovi koje treba obaviti – berba kukuruza, vozidba kukuruzovine, oranje, drljanje, sijanje pšenice itd.

Božić 1943. je bio najtužniji Božić u Marijinom pamćenju. Bez baće, bez Roze i Ivana za njezinih prvih deset godina života.

Lipnja 1944. završava četvrti razred osnovne škole. Bila je to ratna godina.

Rat je trajao već pet godina, ali se sada bojišnica približavala našim krajevima. Oslobodilačka vojska ušla je u Sombor 21. listopada 1944. godine. Školske su zgrade postale stacionari za sovjetsku i partizansku vojsku. Brat je dobio poziv u vojsku. Rođen je 1924. godine i nije služio vojni rok, nego onako s njive pravo na Batinski proboj kao borac XII. Vojvođanske udarne brigade, IV. bataljona II. minobacačke čete.

BATINSKA BITKA: Varoš je postala opća bolnica, sve veće zgrade i dvorane – županije, gradske kuće, drugi kat Karmelskog samostana, sadašnja medicinska škola, kožarsko-tekstilna škola – sve je bilo puno ranjenika. Nedostajalo je liječnika, medicinskog osoblja, sanitetskog materijala: alkohola, jodne tinkture, zavoja, gaze, vode, struje...

Ranjenike su dovozili seljačkim kolima (bez gumenih kotača), oko kola se skupljao narod, je li možda u njima nečiji sin, brat, otac...

Batinska bitka počela je 11. studenoga 1944. i nije trajala samo jedan dan. Za Mariju je to bila vječnost, koja će progutati i brata i baču i sve nas.

Na Batinskom probodu njezin brat je dobio prvu kontuziju, što znači da je ostao gluhoonijem. Uslijedio je probom na Osijek, zatim na Barč i u tim bitkama njegov je sluh oštećen zauvijek. Govor mu se kasnije povratio, ali je govorio jako glasno. Godinu dana nakon demobilizacije hvatao ga je živčani napad. Ako se dobro sjeća, brat joj se vratio negdje u svibnju 1945. godine. Bačo se vratio pješice iz Budimpešte u jesen 1944. godine.

Hvala Lurdskoj Gospi što je uslišila molitve Marijine majke i tete pa i njezine, da se skupi od obitelji ono što se izgubiti moglo.

Nastavit će se

Marija Matarić

Urednica: Dalma Čota (1992.)

Drage moje i dragi moji

Vrijeme za čas proleti i evo nam novog *Miroljuba*. Ovaj put sam zadovoljnija. Netko je pokazao da čita dječju stranicu. Javio mi se i izrazio želju da njegov crtež objavimo. Cool! Javite se! Jeste li primijetili? Uporabila sam englesku riječ. Sve više i sve češće to čujemo u svakodnevnom govoru. Ne bi trebalo, poglavito kada imamo naše lijepe, hrvatske riječi, ali ako već morate, pročitajte barem tekst koji slijedi.

ANGLO-HRVATSKI JEZIK

Izgleda vam smiješno, ali sve više postaje istinito. Engleski jezik sve više prodire u naš svakodnevni govor. Dobrim dijelom uzrok tomu su računala i tehnologija. Sve češće u svakodnevnom govoru rabimo »računalske skraćenice«. Nije to baš uvijek nužno, radije koristimo neku od riječi iz bogatog hrvatskog jezika, ali ako već moramo ili želimo koristiti engleske riječi, učinimo to pravilno. Možda nekoliko savjeta pomogne.
Apdejtovati (eng. Update) = dopuna nekog teksta novim i svježim podacima;
Bekapovati (eng. Backup) = praviti, napraviti
Bilbord (eng. Billboard) = veliki pano postavljen na javnom mjestu na koji se lijepe promidžbeni plakati
 Step by step – nastavak u sljedećem broju. See you.

O ZNAČENJU IMENA

Priču o značenju osobnih imena započetu u prošlom broju *Miroljuba* nastavljamo novim imenima: MARKO – latinsko ime sa značenjem *čekić, ratnik*; MATIJA – hebrejsko ime sa značenjem *Božji dar*; LUKA – latinsko ime sa značenjem *lug, gaj*; IVAN – hebrejsko sa značenjem *Bog je milostiv*; PETAR – grčko ime sa značenjem *stijena, hrid*; PAVLE – latinsko, sa značenjem *malen*; JELENA – grčko ime sa značenjem *sjajna, blistava*; NEVENA – slavensko ime izvedeno od glagola *ne-ven-uti*; KARLO – njemačko ime sa značenjem *čovjek*; EVA – hebrejsko, a znači *živo biće*; KRISTINA – grčko sa značenjem *pomazanica*; KATARINA – grčko podrijetlo sa značenjem *čista*.

Učenik je loše napisao domaći rad te ga je nastavnica ukorila:
 – Čovjeka koji nije sposoban jasno se izraziti smatram glupanom, jesi li me razumio?
 – Ne! – odgovori učenik

Susjed, nakon predugog zadržavanja kod susjeda konačno se počne pozdravljati riječima:
 – O, strašno žalim da sam se tako dugo zadržao, ali svoj sam sat zaboravio kod kuće.
 – Ništa, ništa – odvraća susjed – ali sljedeći put ponosite i kalendar.

– Tata, znaš li koji vlak najviše kasni? – upita petogodišnji sin.
 – Koji, sine?
 – Onaj što si mi obećao još za prošlogodišnji Božić.

MALA ŠKOLA BONTONA KROZ ANEGDOTE
 Bonton, francuska riječ i znači lijepo ponašanje.

Zabavite se
ZAGONETKE – su vrsta misaono-govorne igre u vidu zbnjujućeg pitanja koje zahtijeva odgovor.
 1. Danju sam laž, a noću istina.
 2. Mojih je roditelja sin, a nije mi brat.
 3. Bez kože uđe, a sa kožom izađe.
 4. Ima glavu i jednu nogu.
 5. Ja vas nosim, a vi mene.
 6. Najviše zna, a najmanje govori.
 7. Posijah crno sjeme na bijeloj njivi 1

Kupanje u moru, Marko Barić, 6.5 godina, Lemeš

RJEŠENJA: 1. San; 2. Ja; 3. Kruh u peći; 4. Čavao; 5. Obuća; 6. Knjiga; 7. Pisanje po papiru.

Savjet liječnice

Gripa i/ili prehlada

Ukoliko je bolest dulja, a povišena tjelesna temperatura (više od 39 o C) traje preko četiri dana, neophodno je javiti se liječniku jer je vjerojatno došlo do razvoja upale pluća

U hladnim zimskim danima često ćemo čuti kako je netko dobio gripu ili da je prehladen. Mnogi poistovjećuju ova dva pojma najvjerojatnije zbog činjenice što imaju slične simptome i što se liječe na približno isti način. U daljnjem tekstu pokazat ćemo kako su to ipak *dvije različite bolesti*, različitih uzročnika, različitog tijeka i komplikacija, na koje se može različito preventivno djelovati.

Gripa i prehlada su zarazna virusna oboljenja koja se najčešće javljaju zimi i u rano proljeće. Obje bolesti prenose se kapljičnim putem, tj. udisanjem kapljica iz zraka, s tim što su simptomi gripe jači, a komplikacije teže. Gripu izazivaju tri tipa virusa: tip A, B i C te se u novije vrijeme razvila vakcina protiv gripe. Ona se najprije preporuča osobama starijim od 65 godina, stanarima i zaposlenicima u staračkim domovima, osobama čiji je imunološki sustav oslabljen rakom, sidom ili nekim drugim kroničnim oboljenjem (dija-

betes, kronična bolest srca ili bubrega...). Za razliku od gripe, prehladu izaziva više od 200 različitih vrsta virusa te ne postoji pravi lijek ni za jednog od njih.

Simptomi ovih dviju bolesti su slični: kod obiju dolazi do grlobolje, kašlja – sa ili

bez iskašljavanja, kihanja, općem umora i malaksalosti, glavobolje... U slučaju gripe češće dolazi do pojave povišene tjelesne temperature, a sama bolest traje oko tjedan dana. Ukoliko je bolest dulja, a povišena tjelesna temperatura (više od 39 o C) traje preko četiri dana, neophodno je javiti se liječniku jer je vjerojatno došlo do razvoja upale pluća.

S obzirom da su obje bolesti izazvane virusima *ni jedna se ne može liječiti antibioticima*, osim kod razvoja komplikacija. U terapiji obiju bolesti preporučaju se lijekovi slični Aspirinu, Brufenu, Paracetamolu, sredstva protiv kašlja..., te mirovanje, topli napici (juha, čaj...) i ishrana bogata vitaminima (C, B i A) i mineralima (cinkom i bakrom).

Aspirin se nikako ne smije dati djeci mlađoj od 15 godina, te je najbolje u tom slučaju zamijeniti ga Paracetamolom.

dr. Marija P. Matarić

HELLY KRAVIĆ MIHOČEVIĆ

Rođena je u Dubrovniku 1973. godine, a odrasla u Grudama – Konavle. Piše od osmogodišnje škole, a posebice u ratu. Tijekom crnogorske agresije izbjegla je s majkom, djedom, bakom i bratom u Novigrad u Istri. Otac joj je poginuo u Domovinskom ratu gaseći požar u hotelu »Libertas«. Poželjela je surađivati sa HKUD »Vladimir Nazor« kada je čula o aktivnostima Društva. Poznaje ovaj kraj jer prijateljstvo sa obitelji Šeremešić traje od 1936. godine i prenosi se već na četvrtu generaciju. Sada živi u Njemačkoj, ima četiri sina i još uvijek pomalo piše.

RUŽA MOJE MLADOSTI

Uvela je ruža mladosti moje
otpale su lati crvene boje.
Propali su ideali, izgubili se snovi,
ostalo je trnje što peče i boli.
Najljepši dani i godine snene
sada su tek dio mene.
Tužno je moje proljeće i duga topla
ljeta
svaki je dan neka nova sjeta.
Čemu život bez ljubavnog žara
te bez tebe, ljubavi moja stara?
Kroz život idem ko prosjak bez cilja
moleći ljubav ako je ima.
Tražim je tamo gdje je neću naći
iz očaja nikad neću izaći.

U proljeće, ko stvoreno za sjetu
tražim te u svakom proljetnom cvijetu,
mirišem sjeno i ovaj zrak,
i kao da osjećam tvoj dah.
Tražim te u kiši, tražim te u vjetru,
al' nalazim samo bol i sjetu;
Uvela je ruža mladosti moje
njene lati naše godine broje.

OČIMA MOJIM

Očima moji, vidim
mirno more
i jugo kad puše.

Očima moji, vidim
lelujanje klasja
i cvijet kad procvjeta.

Očima mojim gledam
let galeba
i igru leptira.

Očima mojim vidim
i ljude oko sebe
i njihove oči.

A u očima im vidim
tugu i žalost,
ponekad i strah.

U očima im vidim
i radost i smijeh

A vide li oni
očima svojim?

Vesna Bajrić, otok Čiovo

Zahvalnica za lijepu gestu

Gospoda Valerija Utaši, profesorica glazbe iz Sombora, putem odvjetnika Stipana Pekanovića darovala je knjižnici našega Društva 10 vrijednih knjiga, koje je naslijedila od svoga oca Đure Pavličeka iz Bača.

Uprava Društva zahvaljuje na ovom vrijednom daru, vjeru-

jući da će on ne samo obogatiti postojeći fond ove knjižnice nego poticati i druge građane i članove Društva na slične akcije. Adaptacijom društvenih prostorija stvorit će se i bolji uvjeti za smještaj postojećeg knjižnog fonda kao i udobnosti za korištenje ovog dragocjenog bogatstva.

Pismo zahvale jedne naše vjerne čitateljice

Miroljub nastavlja običaje naših predaka

Naša nekadašnja sugrađanka, a sada stanovnica Zagreba, redovito prima »Miroljub«, čita ga i analizira od prve do posljednje stranice. U jednom od pisama upućenih glavnom i odgovornom uredniku lista, između ostalog navodi: »Najljepše

Vam se zahvaljujem na 'Miroljubu', koji me je jako obradovao da je i suze izmamio. Drago mi je što se u raznim prigodama mladi i stari druže i vesele, nastavljajući običaje naših predaka.«

Pismo dostavila: Rozika Fratrić

Stare fotografije

Naši sunarodnjaci u Sonti

Malo je sačuvanih obiteljskih fotografija iz vremena bivše Austro-Ugarske Monarhije, osobito onih iz siromašnih šokačkih sela. Fotosi, sačinjeni prije skoro stotinjak godina, pokazuju tadašnju nošnju koja se vremenom mijenjala i prilagođavala novim uvjetima, te poprimila današnje oblike.

Fotografija mlade djevojke, koju predstavljamo, sačinjena je 1917. godine. Na slici je Marta Jakšić iz Sonte, rođena u tom mjestu 24. listopada 1901. godine, od oca Marka i majke Julijane rođ. Danić. Ona se 30. travnja 1919. godine udala za Lovru Zeca, a umrla 1985. u 84. godini.

Lovro i Marta imali su četiri kćeri: Mariju, Anu, Katu i Evu. Sa njima u istoj kući živjeli su i Lovrini roditelji: otac Pavo i majka Ana, rođena Mihaljev. Djevojčice su pohađale i završile osnovnu školu u Sonti. U to vrijeme u selu su paralelno djelovali odjeli sa nastavom na hrvatskom (šokačkom), mađarskom i njemačkom nastavnim jeziku. Direktor škole u to vrijeme bio je Hrvat iz Bačkog Brega Mato Šibalin, oženjen također učiteljicom ali njemačke narodnosti.

Na fotografiji iz 1932. godine prikazan je razred koji je pohađala najstarija kćerka Marte i Lovre Zeca – Marija (u prvom redu krajnja desno). S nekoliko iznimaka, sve su tadašnje djevojčice obučene u šokačke nošnje. U nošnji tamošnjeg naroda obučena je i učiteljica Beba-Vera Živković, koja je sa svojim suprugom Zdravkom, također učiteljem, radila niz godina u Sonti. Ispred učiteljice sjede njene dvije kćeri: Mira (kasnije udana Bakić) i Ivanka (kasnije Mrdanov).

Stipan Pekanović, odvjetnik

MUDRI SAVJETI

Ako je čovjek opremljen dovoljnim znanjem i iskustvom i sve to uloži u rješenje problema ili postizanje nekog cilja, uspjeh je na dohvat ruke.

Osjetiti pravo vrijeme za početak, to je ključ uspjeha u našim rukama.

Ako smo se odlučili za postizanje nekog cilja, onda povremeni zastoji ne mogu ugroziti njegovo ostvarenje.

Odvojiti neko vrijeme za sebe i svoju nutrinu veoma je važno kako za duh tako i za tijelo. To je način da održimo zdravlje i dopunimo energiju.

Dobro je ponekad osvrnuti se iza sebe da bismo mogli koristiti iskustva koja smo kroz život stekli.

BEĆARCI

Ženo moja, samo dobro radi
Da ne moram bojati se gladi.

Krmačice, ajde se oprasi,
Da se bačo duga otarasi.

Žen me babo i dovedi dvije,
Jer bečaru jedna dosta nije.

Ala meni sad prolazi vrime
Vrime gubim nikoga ne ljubim.

Čekam diku kasno sa oranja,
Da ne zaspim željna milovanja.

Mudre izreke

Treba voljeti ono što se radi, a ne raditi ono što se voli.

Čovjek je kao i klin: što je više udaren u glavu, sve dalje dopire.

Nije meni što rintam kao konj,
nego što me tretiraju kao magarca.

Za mesara je goveđi jezik daleko važniji nego materinji.

Odabrao: Antun Kovač

VICEVI

Čujem da se Stipan oženio.
Baš dobro. Nikad mi taj čovjek nije bio simpatičan.

Nemojte se mučiti da me ispraćate, kaže gost umornom domaćinu, a ovaj će:
A ne, to mi je pravo zadovoljstvo.

Rekli ste svim kolegama da sam glupak, neradnik i blefer. Je li tako?
Jest, tako je. Ali ja to nisam rekao.

Supruga panično telefonira mužu:
Brzo dolazi ušla voda u svjećice.
A gdje ti je auto?
U jezeru.

Kako si se upoznala sa svojim trećim mužem?
Prilikom jedne prometne nesreće.
Interesantno. A kako?
Pa, on je pregazio mog drugog muža.

SOMBOR GRAD

Naš je Sombor divan
Demokratski grad.
Al je kroz njega
Teško proći sad.

Policija budno
Iza čoška vreba.
Dal si ispravan,
Dal si zavezan.

Vlast je osnovala
Javno poduzeće.
Da nam kazne za parking
Pod brisače meće.

Takva nam je sada
Demokratska vlast.
Mili Bože čuvaj je
Valjda neće past.

POSLOVICE

Narod kome više nije stalo do književnog nasljedstva postaje barbarski.

Čovjek mora služiti ljudima, ali ne tako da jednima služeći čini štetu drugima.

Nitko ne voli domovinu zato što je velika, već zato što je njegova.

Bez korijena ni pelin ne raste.

Sve se stvari lome zato što su slabe, samo se čovjek lomi zato što vjeruje da je jak.

Alojzije Firanj

DUŽIONICA

VESELO U SRIJEMU

